

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

31-05-2022 09:30 - 11:30

Grøndalsvej 2, Lokale 1128

Information:

Deltagere:

Hans van Binsbergen

Helle Bach Lauridsen

Karina Møller (afbud)

Lisbeth Schmidt Andersen (afbud)

Martin Østergaard Christensen

Nikolaj Harbjerg

Ole Kiil Jacobsen

Rasmus Ellermann-Aarslev

Stefan Møller Christiansen

Susanne Hammer-Jakobsen

Susanne Holst

Thomas Medom

Pkt. 2: Tid: 10 min. Deltagere: Nicolas Madsen og Susanne Giørtz-Jørgensen

Pkt. 3: Tid: 10 min. Deltagere: Karen Tambo

Pkt. 4: Tid: 15 min. Deltagere: Karina Corneliussen og Anne Dissing Rasmussen

Pkt. 5: Tid: 15 min. Deltagere: Louise Overballe og Rikke Slot

Pkt. 8: Tid: 15 min. Deltagere: Lone Deleuran og Birgit Møller

Pkt. 9: Tid: 10 min. Deltagere: Emil Jespersen

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Budgettema om Administrative Fællesskaber (HBL).....	1
Punkt 3: Udvalgsintroduktion om klima og bæredygtighed (HBL).....	1
Punkt 4: Forslag til budgettema om klima og bæredygtighed (OKJ).....	1
Punkt 5: Politiske retninger i budgettet (OKJ).....	1
Punkt 6: Forberedelse til udvalgsmøde den 2. juni.....	1
Punkt 7: Eventuelt	1

Punkt 1: Godkendelse af referat

Punkt 2: Budgettema om Administrative Fællesskaber (HBL)

Tid: 10 min. Deltagere: Nicolas Madsen og Susanne Giørtz-Jørgensen

Punkt 3: Udvalgsintroduktion om klima og bæredygtighed (HBL)

Tid: 10 min. Deltagere: Karen Tambo

Punkt 4: Forslag til budgettema om klima og bæredygtighed (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Karina Corneliusen og Anne Dissing Rasmussen

Der eftersendes bilag.

Punkt 5: Politiske retninger i budgettet (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Louise Overballe og Rikke Slot

Punkt 6: Forberedelse til udvalgsmøde den 2. juni

Punkt 7: Eventuelt

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

24-05-2022 09:15 - 11:30

Rådhuset, Lokale 391 (Gæster via Teams)

Information:

Deltagere:

Hans van Binsbergen
Helle Bach Lauridsen
Karina Møller (afbud)
Lisbeth Schmidt Andersen (afbud)
Martin Østergaard Christensen
Nikolaj Harbjerg
Ole Kiil Jacobsen (afbud)
Rasmus Ellermann-Aarslev
Stefan Møller Christiansen
Susanne Hammer-Jakobsen (afbud)
Susanne Holst (afbud)
Thomas Medom

Pkt. 2: Tid: 15 min. Deltagere: Klaus Jepsen og Anja Krogh Laursen

Pkt. 3: Tid: 10 min. Deltagere: Karina Corneliussen og Cathrine Garbers

Pkt. 6: Tid: 45 min. Deltagere: Louise Heltborg Budde, Charlotte Mariane Buchhave og Mette Søberg

Pkt. 7: Tid: 10 min. Deltagere: Karina Corneliussen og Jens Møller Hald

Pkt. 8: Tid: 10 min. Deltagere: Birgitte Østergaard Lykke og Stine Jepsen

Pkt. 9: Tid: 20 min. Deltagere: Anne Marie Due Schmidt og Hardy Pedersen

Pkt. 10: Tid: 15 min. Deltagere: Anne Marie Due Schmidt

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Budgettema om flere dagtilbudspladser til de mest udsatte 0-6-årige (OKJ)	1
Beslutning for Punkt 2: Budgettema om flere dagtilbudspladser til de mest udsatte 0-6-årige (OKJ)	1
Punkt 3: Økonomi til DSA-handleplan (OKJ)	1
Beslutning for Punkt 3: Økonomi til DSA-handleplan (OKJ)	1
Punkt 4: Forberedelse til byrådsmøde den 25. maj 2022	2
Beslutning for Punkt 4: Forberedelse til byrådsmøde den 25. maj 2022	2
Punkt 5: Eventuelt	2
Beslutning for Punkt 5: Eventuelt	2

Punkt 1: Godkendelse af referat

Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat

Referatet blev godkendt.

Punkt 2: Budgettema om flere dagtilbudspladser til de mest udsatte 0-6-årige (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Klaus Jepsen og Anja Krogh Laursen

Beslutning for Punkt 2: Budgettema om flere dagtilbudspladser til de mest udsatte 0-6-årige (OKJ)

Budgettemaet om flere dagtilbudspladser til de mest udsatte 0-6-årige (specialdagtilbud) er dagsordenssat på møde i Børn og Unge-udvalget den 2. juni 2022.

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat forslaget på dagsorden, med henblik på at forklæde til drøftelse i Børn og Unge-udvalget samt budgettema godkendes til efterfølgende fremsendelse til Børn og Unge-udvalgsmøde den 2. juni 2022.

Indstilling om at

1. Forklæde (inkl. bilag 1) til drøftelse i Børn og Unge-udvalg godkendes til fremsendelse til Børn og Unge-udvalgsmøde den 2. juni 2022.
2. Budgettema godkendes til fremsendelse til Børn og Unge-udvalgsmøde den 2. juni 2022.

Klaus Jepsen og Anja Krogh Laursen deltog og præsenterede sagen.

Beslutninger:

- Indstillingens to punkter blev godkendt.
- På udvalgsmødet skal det nævnes, at der kører en proces om bredere børnefællesskaber samtidig.

(OKJ følger op)

Punkt 3: Økonomi til DSA-handleplan (OKJ)

Tid: 10 min. Deltagere: Karina Corneliusen og Cathrine Garbers

Beslutning for Punkt 3: Økonomi til DSA-handleplan (OKJ)

På rådmandsmødet 25. januar 2022 blev den overordnede fordeling af midler fra budgetforliget ift. MSB og MKB beskrevet af Ole Kiil og godkendt som opfølgning på de økonomiscenarier, der blev forelagt på rådmandsmødet d. 18. januar 2022. Det blev

godkendt, at der i alt tilføres ca. 1. mio. til MKB og MSB, og at det på rådmandens ønske er prioriteret, at det er tale om varige midler.

Aftalen var, at PUF herefter fulgte op med drøftelser med MKB og MSB ift. at afstemme konkrete tiltag og tilhørende økonomi, hvorefter rådmanden skulle godkende den endelige udmøntning af de tilførte ressourcer. Rådmanden har tidligere godkendt fordelingen af midlerne der vedrør MKB (afsnittet om READ i tabellen).

Indstilling om

1. At rådmanden godkender den samlede, konkrete udmøntning af byrådets tilførsel af 3 millioner kroner årligt i varige midler i budgetforliget

Karina Corneliusen og Cathrine Garbers deltog og præsenterede sagen.

Beslutninger:

- Rådmanden godkendte indstillingen.
- Tjek af formuleringerne om obligatorisk sprogvurdering ved 4 år i byrådsindstillingen

(OKJ følger op)

Punkt 4: Forberedelses til byrådsmøde den 25. maj 2022

Beslutning for Punkt 4: Forberedelses til byrådsmøde den 25. maj 2022

Intet.

Punkt 5: Eventuelt

Beslutning for Punkt 5: Eventuelt

SMC orienterede om sidste skoledag.

Beslutningsmemo

20. maj 2022
Side 1 af 2

Emne **Forslag til budgettema om Administrative Fællesskaber**
Til Rådmandsmødet den 31. maj

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Helle Bach Lauridsen har sat forslaget på dagsordenen med henblik på, at rådmanden godkender forslag til budgettema om Administrative Fællesskaber.

I løbet af foråret er der en proces med forskellige budgettemaet på Børn og Unge-udvalgets møder. Budgettemaerne skal gøre politik muligt og klæde udvalgsmedlemmerne på til at kunne stille relevante og kvalificerede forslag.

Budgettemaet om Administrative Fællesskaber har været drøftet i AF-task forcen. I taskforcen var der enighed om, at budgettemaet ikke skal handle om at tilføre ressourcer til administrationen, men om at understøtte den pædagogiske ledelse i dagtilbud og skoler, så de bedre kan fokusere på den faglige ledelse. Derfor har overskriften på temaet også ændret sig.

Budgettemaet er blevet kvalitetssikret i Budget og Regnskab.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at rådmanden:

- Drøfter og godkender udkast til budgettema om Administrative Fællesskaber, herunder at budgettemaet ændrer overskrift til administrativ understøttelse af den faglige ledelse i dagtilbud og skoler,
- Godkender, at budgettemaet sættes på Børn og Unge-udvalgsmødet d. 14. juni.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Budgettemaet bliver drøftet på et udvalgsmøde, men giver i sig selv ingen ændringer.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Der er ingen direkte økonomiske konsekvenser forbundet med budgettemaet.

5. Videre proces og kommunikation

Nedenstående er tidsplanen for budgettemaet:

Dato	Aktivitet
------	-----------

BØRN OG UNGE
Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

Sekretariat-Grøndalsvej
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte e-mail:
nicmad@aarhus.dk

Sag: 22/010169
Sagsbehandler:
Nicolas Madsen
Susanne Giørtz-Jørgensen

1. juni	Fremsendelse til udvalgmøde
14. juni	Udvalgmøde

20. maj 2022
Side 2 af 2

Forklæde

20. maj 2022

Side 1 af 1

Budgettema: Administrative Fællesskaber

Til: Børn og Unge-udvalget

Udvalgsmøde: 14.06.2022

BØRN OG UNGE

Strategi og Udvikling

Aarhus Kommune

---

1. Baggrund

Som de foregående år vil Børn og Unge-udvalget få fremlagt forskellige budgettemaer hen over foråret. Budgettemaerne indgår som en del af grundlaget for processen om budget 2023.

Vedlagt er budgettema om administrativ understøttelse af den faglige ledelse i dagtilbud og skoler.

Sekretariat-Grøndalsvej

Grøndalsvej 2

8260 Viby J

2. Forberedelse til mødet

Budgettemaet indeholder en kort beskrivelse af, hvordan vilkårene for at bedrive faglig ledelse tæt på den pædagogiske praksis er udfordret af det stigende antal administrative opgaver, som ledere i dagtilbud og skoler oplever at skulle løse. Budgettemaet indeholder også en beskrivelse af hvordan dagtilbud og skoler samarbejder med administrative fællesskaber om at løse de administrative og tekniske opgaver, og giver her et forslag til, hvordan de administrative fællesskaber yderligere vil kunne understøtte den faglige ledelse i dagtilbud og skoler.

Direkte e-mail:

nicmad@aarhus.dk

Sag: 22/010169

Sagsbehandler:

Nicolas Madsen

Susanne Giørtz-Jørgensen

3. På mødet

På mødet gives en kort mundtlig fremlæggelse af budgettemaet (ca. 5 min).

Derefter er der mulighed for drøftelse og eventuelle spørgsmål (ca. 10 min).

4. Videre proces

-

Bilag

Bilag 1: Budgettema: Administrativ understøttelse af den faglige ledelse i dagtilbud og skoler

Børn og Unge, 14. juni 2022,
Kontaktpersoner: Nicolas Madsen og Susanne Giørtz-Jørgensen
Dato for udvalgsbehandling: 14.6.2022

Administrativ understøttelse af den faglige ledelse i dagtilbud og skoler

Hvorfor fremsendes budgettemaet?

Medarbejdere i dagtilbud og skoler arbejder hver dag på skabe læringsmiljøer af høj kvalitet, der styrker alle børn og unges læring, udvikling, trivsel og dannelse. Refleksion og evaluering af praksis er helt afgørende for udviklingen af den professionelle dømmekraft og kvaliteten af læringsmiljøerne. Lige så afgørende er det, at ledelsen er tæt på praksis og fagligt er i stand til at lede arbejdet med læringsmiljøerne.

Ledere i dagtilbud og skoler vil gerne bedrive faglig ledelse¹ helt tæt på og ind i den pædagogiske praksis. Imidlertid oplever både pædagogiske ledere, dagtilbudsledere og skoleledere en stigning i antallet af administrative opgaver, som de skal varetage sideløbende med den faglige ledelse. Skolelederundersøgelsen fra 2021 viser fx, at skolelederne oplever, at der er for mange administrative opgaver og dermed for lidt tid til faglig ledelse af kerneopgaven. BUPL's vilkårsundersøgelse blandt ledere fra 2021 viser de samme tendenser; for lidt tid til faglig ledelse,

I Børn og Unge samarbejder dagtilbud og skoler med administrative fællesskaber om at løse de administrative og tekniske opgaver, som knytter sig til dagtilbuddenes og skolernes kerneopgave. I forbindelse med besparelserne i Budget 2019-22 blev der etableret nye og færre administrative fællesskaber mellem dagtilbud og skoler. Dengang gik man fra 46 administrative fællesskaber til 23. Beslutningen medførte en besparelse på 10 mio. kr. på administrativ ledelse og administration. Formålet med de nye administrative fællesskaber var 1) at sikre, at dagtilbuds- og skoleledere kan fokusere på kerneopgaven, 2) at opnå en endnu mere effektiv varetagelse af de administrative opgaver, 3) at øge sammenhængskraften i Børn og Unge og 4) at sikre en mere ensartet implementering af tiltag.

I slutningen af 2020 blev der gennemført en evaluering af de administrative fællesskaber. Evalueringen viser, at dagtilbudsledere og skoleledere oplever, at beslutningen i praksis har betydet, at flere og flere administrative opgaver skal løses af den pædagogiske ledelse i skoler og dagtilbud. Tiden, der bruges på administration, går i sidste ende fra tiden til faglig ledelse.

Oveni kommer, at ledere i dagtilbud og skoler oplever et stort pres i dagligdagen i forhold til at nå at løse alle deres opgaver. Det kom blandt andet til udtryk i den seneste APV-måling i 2021, hvor både ledere i dagtilbud og skoler oplevede et mærkbart fald i trivslen, blandt andet på grund af arbejdets indhold og organisering samt oplevelsen af unødvendige opgaver.

Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?:

Hovedformålet med at bedrive faglig ledelse tæt på kerneopgaven i Børn og Unge er at styrke alle børn og unges læring, udvikling og trivsel. Forskning peger nemlig på, at faglig ledelse er afgørende for udviklingen af samarbejdskulturen mellem medarbejderne, som i sidste ende er afgørende for at hjælpe børnene og de unge med at nå op på et højere niveau. At hjælpe børnene og de unge kan kun opnås, hvis de fagprofessionelle, der indgår i samarbejdet, fokuserer på det rigtige arbejde, og det skal lederne hjælpe dem med.

Det er imidlertid svært at bedrive god faglig ledelse, hvis lederen ikke har tid til at sætte sig ind i den faglige opgave, som medarbejderen står overfor, eller tid til at tale med medarbejderen om den faglige opgaveløsning. Mere tid til faglig ledelse vil derfor kunne skabe bedre kvalitet i medarbejdernes opgaveløsning, til gavn for børnene, de unge og deres forældre.

Hvilke løsningsmuligheder er der?:

I Børn og Unge samarbejder dagtilbud og skoler med de administrative fællesskaber om at løse de administrative og tekniske opgaver, som knytter sig til dagtilbuddenes og skolernes kerneopgave. På baggrund af evalueringen af de administrative fællesskaber blev der nedsat en task force med deltagelse af dagtilbuds- og skolelederforeningerne, samt repræsentanter for administrationslederne og forvaltningen. Task forcen ar-

¹ Faglig ledelse betyder direkte ledelse af de faglige opgaver, som en organisation arbejder med, med henblik på at fremme kvaliteten af opgaveløsningen (Ringvad 2019).

Børn og Unge, 14. juni 2022,
Kontaktpersoner: Nicolas Madsen og Susanne Giørtz-Jørgensen
Dato for udvalgsbehandling: 14.6.2022

bejder lige nu på en nærmere afgrænsning af opgavefordelingen mellem dagtilbud/skoler og administrative fællesskaber. Afgrænsningen forventes at bidrage til klarhed om, hvor ansvaret for løsningen af den enkelte opgave hører til, men vil ikke nødvendigvis ændre på oplevelsen af, at den pædagogiske ledelse i dagtilbud og skoler fortsat skal varetage mange administrative opgaver.

Task forcen har på den baggrund drøftet mulige løsninger for, hvordan der kan sikres mere tid til at bedrive faglig ledelse. Dette kan ske ved at tilføre ressourcer til dagtilbuddene og skolerne, som kan bruges til at tilkøbe supplerende ydelser ved de administrative fællesskaber – ydelser, som i dag ikke er en del af ”grundpakken”. Det kan fx være hjælp til at løse dag-til-dag opgaver i skolerne og dagtilbuddene.

Hvilke ressourcer er der behov for?:

Det foreslås at give alle dagtilbud og skoler mulighed for at tilkøbe supplerende bistand ved de administrative fællesskaber svarende til 1 time pr. dag – eller 5 timer pr. uge – pr. dagtilbud/skole. På tværs af alle dagtilbud og skoler vil det svare til en samlet ressourcetilførsel på 5,125 mio. kr. pr. år fordelt på 11,22 årsværk.

Alternativt foreslås det at give dagtilbud og skoler mulighed for at tilkøbe supplerende bistand ved de administrative fællesskaber svarende til 3 timer pr. uge – fx opdelt i 1,5 timer på 2 dage pr. uge. På tværs af alle dagtilbud og skole vil det svare til en samlet ressourcetilførsel på 3.075 mio. kr. pr. år fordelt på 6,73 årsværk.

(2022-priser i 1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026
Forslag 1:	5.125	5.125	5.125	5.125
Forslag 2:	3.075	3.075	3.075	3.075

Beslutningsmemo

24. maj 2022
Side 1 af 2

Emne **Introduktion til klima og bæredygtighed i Børn og Unge**
Til Rådmandsmøde

BØRN OG UNGE
Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Helle Bach Lauridsen har sat punktet på dagsordenen med henblik på godkendelse af Introduktion til klima og bæredygtighed i Børn og Unge, som skal præsenteres for Børn og Unge-udvalget d. 15. juni 2022.

Forslaget er drøftet og godkendt på chefmøde den 19. maj.

Introduktionen til klima og bæredygtighed sker som led i introduktionsprogrammet for det nye Børn og Unge-udvalg. Introduktionerne skal give udvalgsmedlemmerne et overordnet overblik over et emne eller område og bidrage til at klæde udvalgsmedlemmerne på, så de kan behandle budgettemaerne, byrådsindstillingerne og de øvrige sager der knytter sig til emnet.

Sekretariat-Rådhuset
Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 21 72 52 35

Direkte e-mail:
ckat@aarhus.dk

Sag: 22/022884-3
Sagsbehandler:
Karen Tambo

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at:

- Introduktionsmaterialet, forklæde og PowerPoint-præsentation til udvalget godkendes

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Introduktionen skal bidrage til at styrke udvalgets indsigt i og viden om Børn og Unges arbejde med klima og bæredygtighed, lokalt og i forvaltningen.

Introduktionen er opdelt i tre hovedområder:

1. Der indledes med en rammesætning af grøn omstilling i relation til Aarhus Kommunes Klimahandlingsplan 2021-24 samt organisering arbejdet og den overordnede finansiering af indsatserne. Den indledende rammesætning afsluttes med kobling til Aarhuskompasset som bagvedliggende tilgang til grøn omstilling.
2. Fordelt på seks temaer introduceres til igangværende lokale og centrale grønne indsatser. Målet er at give indblik i, hvordan der konkret arbejdes med klima og bæredygtighed i Børn og Unge samt inden for hvilke områder indsatser igangsættes.
3. Den afsluttende del af introduktionen peger på centrale udfordringer i arbejdet med grøn omstilling i Børn og Unge. Her er særligt fokuseret på udfordringer i udbrede og forankre gode erfaringer, så indsatser ikke alene bliver lokalt forankrede initiativer.

Punktet Introduktion til klima og bæredygtighed på Børn og Unge-udvalgs mødet foreslås afviklet i tre trin:

24. maj 2022
Side 2 af 2

1. **Oplæg** om *Klima og bæredygtighed i Børn og Unge*. Fokus på rammesætning, finansiering af grøn omstilling i Børn og Unge samt udfordringer.
2. **Case** fra skole. Skoleleder Morten Holck Jørgensen fra Strandskolen fortæller om deres investering i solcellebatteri og arbejdet med at udvikle undervisningsmateriale. Dvs. kobling af CO₂-reduktion, kerneopgave og samarbejde på tværs.
3. **Spørgsmål** til emnet og **drøftelse** af politiske dilemmaer

På Børn og Unge-udvalgs mødet bliver introduktionen til klima og bæredygtighed efterfulgt af forslag til budgettema 10 om klima. Budgettemaet peger på tre indsatser, der gennem støtte til lokale initiativer, rollemodeller og udvikling af fælles læringsmateriale skal sætte skub på udbredelse af grøn omstilling i Børn og Unge

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Ingen bemærkninger.

5. Videre proces og kommunikation

- Den 15. juni: Introduktion af klima og bæredygtighed på møde i Børn og Unge-udvalg.

Bilag:

- Forklæde til introduktion til klima og bæredygtighed i Børn og Unge
- "Klima og bæredygtighed. Introduktion til grøn omstilling i Børn og Unge"
- PowerPoint-præsentation til Klima og bæredygtighed i Børn og Unge

24. maj 2022
Side 1 af 1

Forklæde

Introduktion til Klima og bæredygtighed i MBU

Til: Børn og Unge-udvalget
Udvalgsmøde: 15. juni 2022

BØRN OG UNGE
Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

1. Baggrund

Som led i det nye Børn og Unge-udvalgs introduktionsprogram er det besluttet, at alle udvalgsmøder i første halvår af 2022 starter med en introduktion til et udvalgt emne/område.

På udvalgsmødet den 15. juni 2022 er der dagsordensat et introtema om Klima og bæredygtighed – Grøn omstilling i Børn og Unge.

Introduktionen skal give udvalgsmedlemmerne et overordnet indblik, som giver de bedst mulige forudsætninger for at behandle budgettemaer, byrådsindstillinger og øvrige sager, der knytter sig grøn omstilling i Børn og Unge.

Sekretariat-Rådhuset
Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 21 72 52 35

Direkte e-mail:
ckat@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Karen Tambo

2. Forberedelse til mødet

Der er vedlagt et introduktionsmateriale, som giver indblik i, hvordan Børn og Unge arbejder med den grønne dagsorden, lokalt og i forvaltningen.

Materialet indeholder:

- Baggrund og ramme for klimaarbejdet i Børn og Unge
- Et udpluk af eksisterende grønne indsatser
- Beskrivelse af, hvordan grøn omstilling kan spire frem lokalt og rulles ud centralt
- Centrale udfordringer for det videre arbejde med den grønne omstilling.

Materialet er ikke udtømmende for området, men kan tjene som et overblik, der kan inspirere til fremadrettet at dykke nærmere ned i specifikke emner /initiativer.

3. På mødet

Disposition for punktet:

- Oplæg om *Klima og bæredygtighed i Børn og Unge*
- Case fra skole, hvor bæredygtighed er koblet til kerneopgaven
- Spørgsmål til emnet og drøftelse af politiske dilemmaer

Bilag

- Introduktion: Klima og bæredygtighed – Grøn omstilling i Børn og Unge
- PowerPoint-præsentation til punktet

Klima og bæredygtighed

- Introduktion til grøn omstilling i Børn og Unge

Indhold

Introduktion	4
Børn og Unges opgave ind i Aarhus Kommunes Klimahandlingsplan	5
Organisering af klimaarbejdet	7
Aarhuskompasset og kerneopgaven som bagtæppe for grøn omstilling	8
Mål og igangværende grønne indsatser - 6 temaer	10
1 Nysgerrig på naturen	11
2 Mad med mening	13
3 Køb klogt	15
4 Tænk transport	17
5 Styr på skraldet	19
6 Fornuftigt forbrug	21
Hvordan får vi den grønne omstilling til at gro?	24
Udfordringer for grøn omstilling i Børn og Unge	27
At prioritere den grønne omstilling	27
At koble CO ₂ -reduktion til kerneopgaven	28
At opbygge nødvendig viden og kompetence	28
At udbrede og forankre lokale erfaringer	28
Rammer for klima og bæredygtighed i Børn og Unge	31

Introduktion

Klima og bæredygtighed er drøftet som et af Aarhus' vilde problemer i Aarhus Byråd. Denne introduktion til grøn omstilling fortæller, hvordan Børn og Unge arbejder med den grønne dagsorden, lokalt og i forvaltningen. Introduktionen præsenterer et udpluk af de mange grønne indsatser, der allerede er i gang. Men med vilde problemer er der hverken nemme eller hurtige løsninger, så introduktionen peger også på en række centrale udfordringer for det videre arbejde.

Som et af de store velfærdsområder i Aarhus Kommune har Børn og Unge et særligt ansvar for at bidrage til den grønne omstilling. Konkrete indsatser skal nedbringe CO₂-udledning fra bygninger, mad, transport og affald. Men i Børn og Unge er arbejdet med klima og bæredygtighed samtidig tæt forbundet til kerneopgaven: At understøtte børnene og de unges trivsel, læring og udvikling. Det er en nødvendig langsigtet investering at klæde børn og unge på til at kunne leve gode bæredygtige liv. De er fremtidens grønne borgere.

Lokalt er der stor forskel på, hvor meget bæredygtighed fylder i hverdagen. Flere steder er der gode erfaringer og ildsjæle, som bærer den grønne dagsorden frem. Når det handler om fælles mål og indsatser, er klima og bæredygtighed stadig et ret ubetrådt land i Børn og Unge. Såvel centrale indsatser som lokale initiativer bærer præg af, at vi lægger skinnerne, mens toget kører.

Det fremtidige arbejde med grøn omstilling i Børn og Unge handler derfor om nysgerrigt at undersøge, hvor vi for alvor kan gøre en forskel, hvilke metoder, der virker og hvordan vi udbreder og forankrer gode erfaringer. Viden herom vil også gøre det muligt at sætte fælles mål for den grønne omstilling i Børn og Unge.

”

Børn og Unge er en af de magistratsafdelinger, som har størst indflydelse på, hvordan fremtidens samfund kommer til at se ud.

Rådmand Thomas Medom

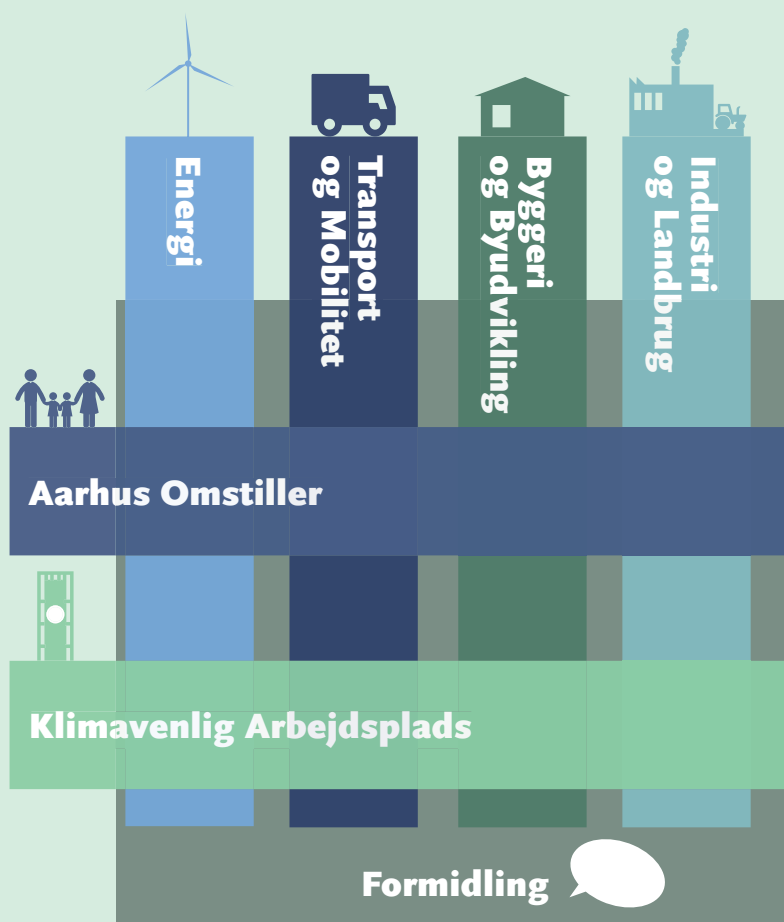
Børn og Unges opgave ind i Aarhus Kommunes Klimahandlingsplan

Aarhus Kommune har arbejdet systematisk med klimadagsordenen siden 2008, hvor byrådet vedtog langsigtede og ambitiøse klimamål:

- ▶ Vi skal som kommune og bysamfund være **CO₂-neutrale i 2030**.
- ▶ Aarhus vil have de mest **klimavenlige og -kompetente borgere** i Danmark – ikke alene medarbejdere i kommunen.
- ▶ Indsatsen forankres **tæt på driften**.

At nå i mål med den grønne omstilling, kræver engagement og adfærdsændring blandt både medarbejdere, virksomheder og borgere, da det kun er 10% af CO₂-udledningen, som Aarhus Kommune har direkte indflydelse på. De 90% kommer fra kilder, der ligger uden for byrådets direkte indflydelse. Her er det nødvendigt at borgere – børn, unge og voksne – ændrer adfærd. Børn og Unge er en vigtig del af løsningen, da pædagoger og lærere i dagtilbud, skoler og Ungi Aarhus dagligt har kontakt til 60.000 børn og unge. Og børnene er fremtidens grønne borgere.

Klimainsatsen er organiseret i en matrix med seks delprogrammer

I Aarhus Kommunes Klimahandlingsplan 2021-2024 har Børn og Unge en vigtig rolle i de to tværgående delprogrammer Aarhus Omstilller og Klimavenlig Arbejdsplads.

Mange klimaindsatser i Børn og Unge er kendetegnet ved at have et ben ned i begge delprogrammer. Ved at sætte solceller op på skoler, reduceres CO₂-udledning fra kommunale bygninger (Klimavenlig Arbejdsplads). Samtidig skabes der mulighed for at udvikle læringsmateriale om vedvarende energi, hvor eleverne kan komme helt tæt på, hvordan der arbejdes med at nå klimamålene (Aarhus Omstilller).

Aarhus Omstilller arbejder med dannelse, demokrati og fællesskab som de tre bærende indsatser. Sporet har fokus på hele bysamfundet, på borgerne og på erhvervslivet. Når vi som kommune ønsker at påvirke børn og unge til mere bæredygtige liv, så er dagtilbud, skoler og UngiAarhus de steder, vi hver dag har berøring med fremtidens grønne borgere i Aarhus Kommune.

Klimavenlig Arbejdsplads har fokus på Aarhus Kommune som organisation og arbejder med at energirenovere bygninger, at nedbringe fossile brændstoffer i vores transport, at gøre det muligt at indkøbe bæredygtigt. Men også med at opbygge viden om klima og ændre adfærd hos medarbejdere og ledere.

Organisering af klimaarbejdet

En stor del af de overordnede målsætninger og indsatser udspringer af Aarhus Kommunes Klimahandlingsplan. Børn og Unge samarbejder med de øvrige magistratsafdelinger for at nå i mål med et CO₂-neutralt bysamfund i 2030.

Understøttelse af arbejdet med klima og bæredygtighed er en tværfaglig opgave og forankret i de enkelte fagkontorer i Børn og Unge. Således varetages den pædagogiske indsats af Pædagogik, Undervisning og Fritid (PUF), mens indsatser inden for byggeri er forankret i Planlægning, og indsatser på madområdet ligger i Sundhed. Sekretariatet varetager politisk betjening, understøtter strategisk udvikling samt initierer og koordinerer nye projekter og indsatser.

Mange grønne initiativer opstår lokalt i dagtilbud, skoler og UngiAarhus. For at koordinere og stimulere videndeling er det besluttet at etablere et bæredygtighedsudvalg på tværs af praksis og fagkontorer. Udvalget etableres i 2022 og skal drøfte og rådgive i forhold til, hvilke udfordringer vi oplever i grøn omstilling, hvilke tiltag der giver god mening at sætte i gang og, hvordan vi udbreder de gode løsninger.

Finansiering af grønne indsatser

Der er i øjeblikket ikke tilført særskilte midler til grøn omstilling i Børn og Unge. Derfor er både lokale og centrale indsatser finansieret gennem lokal grøn omprioritering.

Tre indsatser er støttet af midler fra Aarhus Kommunes Klimafond. Det drejer sig om:

- ▶ Affaldssortering sammen med børn og Rappe-Skralde-bog - 339.000 kr. i 2020 (se s. 19).
- ▶ CO₂-reduktion i børnehøjde (7 skoler) - 375.000 kr. i 2021-2023 (se s. 29).
- ▶ Sammen om en bæredygtig fremtid - 490.000 kr. i 2022 (se s. 25).

Til budget 2023 præsenteres Børn og Unge-udvalget for to budgettemaer, der begge peger på tiltag, som vil skubbe på en systematisk og kontinuerlig modning og videreudvikling af den grønne omstilling i børnehøjde og i Børn og Unge:

▶ Budgettema 6: Skolemad:

- ▷ Sunde madordninger med fokus på klimavenlige fødevarer, bæredygtig transport og inddragelse af børn i madproduktion og madlavning.

▶ Budgettema 10: Klima og bæredygtighed:

- ▷ Initiativpulje, der støtter ildsjæle, gode ideer, fælles ejerskab og lokale partnerskaber.
- ▷ Grøn omstillings-task-force, der styrker voksnes profil som rollemodeller gennem praksisnær kompetenceudvikling og videndeling.
- ▷ Læremidler, der udvikles i partnerskaber med virksomheder, kulturaktører og foreninger koordineret af bl.a. ULF i Aarhus og Center for Læring.

Aarhuskompasset og kerneopgaven som bagtæppe for grøn omstilling

Grøn omstilling er knyttet til kerneopgaven i Børn og Unge – at understøtte børnene og de unges trivsel, læring og udvikling. I tråd med Aarhuskompassets mål om mindre system, mere borger har grønne indsatser i dagtilbud, skoler og Ungi Aarhus fokus på, hvad der har værdi for børnene og de unge. Bagtæppet for den måde Børn og Unge arbejder med klima og bæredygtighed på kan samles under fem overskrifter:

Børnehøjde

Vi ser børnene og de unge som en del af løsningen – de er fremtidens grønne borgere. Vi vil møde børnene på deres banehalvdel og der, hvor klima og bæredygtighed giver mening for dem. Vi er nysgerrige på alle børn og unges holdninger til grøn omstilling – både de bekymrede, aktivisterne og de passive.

Handlekompetence

Vi bestræber os på, at børnene og de unge opbygger handlekompetence i relation til bæredygtig adfærd. Børnene skal ikke alene have viden om klima og bæredygtighed, men også klædes på til at træffe mere bæredygtige valg i hverdagen.

Bæredygtig trivsel

I Børn og Unge tror vi på, at vi gennem grøn omstilling kan skabe rammerne for bæredygtig trivsel. Vi lægger vægt på at øge børn og unges trivsel ved at støtte behovet for autonomi, at være en del af et fællesskab og oplevelse af kompetence.

Mod

De voksne har et ansvar for at børnene lykkes. Vi har modet til at sætte lys på klima og bæredygtighed. Mod til at træffe beslutninger, mod til at handle og mod til at tale sagen. De voksne skal være rollemodeller for børnene gennem bæredygtig adfærd.

Samarbejde

Vi samarbejder på tværs af opgaver, områder og fagligheder for at løfte den grønne omstilling. Vi bestræber os på at komme omkring den samlede opgave, og på at opretholde en helhedsorienteret tilgang til bæredygtighed.

6 TEMAER

Mål og igangværende grønne indsatser

”Fremtidens Grønne Borgere” er Børn og Unges samlede overskrift for det pædagogiske arbejde med klima, bæredygtighed og grøn omstilling. Med fokus på børn og unges hverdag arbejder der identificeret seks udviklingsspor:

- 1 | Nysgerrig på naturen
- 2 | Mad med mening
- 3 | Køb klogt
- 4 | Tænk transport
- 5 | Styr på skraldet
- 6 | Fornuftigt forbrug

Inden for de seks temaer, formidles undervisnings- og læringsforløb i samarbejde med eksterne.

I forhold til Aarhus Kommunes Klimahandlingsplan 2021-24 arbejder Fremtidens Grønne Borgere primært inden for delprogrammet Aarhus Omstiller.

Parallelt med det pædagogiske arbejde er der inden for de seks temaer også mere tekniske og driftsmæssige klimaindsatser, som understøtter Aarhus Kommunes målsætning om at blive CO₂-neutral inden 2030. Disse klimaindsatser ligger inden for delprogrammet Klimavenlig Arbejdsplads.

For at lykkes med grøn omstilling i Børn og Unge skal der samarbejdes på tværs af de pædagogiske indsatser og de konkrete klimaindsatser. På de følgende sider er der for hvert af de seks udviklingsspor beskrevet mål og indsatser under henholdsvis Fremtidens Grønne Borgere og konkrete klimaindsatser.

1

Nysgerrig på naturen

Fremtidens Grønne Borgere

Vores mål er, at børn og unge bevarer og udvikler deres nysgerrighed for naturen og verden omkring dem, så de trives og har lyst til at blive klogere og bidrage til en bæredygtig hverdag. Alle børn skal have en naturoplevelse hver dag.

Det vi gør:

- ▶ På hjemmesiden ULF i Aarhus kan lærere og pædagoger finde mange udeskole-forløb med naturoplevelser.
- ▶ Børn og Unges Natursamarbejdet og Den Blå Skole tilbyder forløb med stort indhold af naturoplevelse.
- ▶ Mod betaling kan skoler og dagtilbud deltage i Haver til Maver, der giver børnene et godt indblik i naturens kredsløb, haveyrkning, mad og sundhed.
- ▶ Børn og Unge finansierer knap 70 dagtilbudsafdelingers medlemskab af Grønne Spirer og 5 skolars medlemskab af Grønt Flag.
- ▶ UNO Friluftscenter er en central grejbank for dagtilbud/skoler/UngiAarhus med udstyr til oplevelser i naturen.
- ▶ Grejbaser med udstyr til naturoplevelser og læring på naturlokaliteter i Aarhus: Hørhaven, Lisbjerg Skov, Egå Engsø, Skæring Hede, Ørnereden, Risskov. Alle grejbaser kan benyttes af pædagoger og lærere.

Konkret klimainsats

I 2022 og 2023 har byrådet afsat en pulje på 30 mio. kroner til optimering af udemiljøer i dagtilbud, skoler og UngiAarhus. Midlerne kan også søges til indsatser, hvor natur kobles til den pædagogiske praksis.

Vision om kraftcenter for naturformidling

Opbygning af et kraftcenter for naturformidling er målet for Naturcenter Aarhus-visionen.

Kraftcenteret vil bygge videre på det eksisterende Natursamarbejdet i Brabrand. Visionen er et sted, hvor vuggestuebørn passer deres køkkenhave, en skoleklasse er på fugletur, en flok ældre motionerer mens familier dukker op til picnic og grønne foreninger mødes. Et sted som formiddag, eftermiddag og aften summer af naturaktiviteter for folk i alle aldre.

Initiativet er taget på tværs af alle magistrats-afdelinger. Børn og Unge samarbejder med Teknik og Miljø om at løfte projektet videre.

I 2022 gennemføres et for-projekt, hvor der blandt andet indledes dialog med Aarhus Kommunes Innovationsmotor, Aarhus Kommunes Klimafond og eksterne fonde om finansieringssamarbejde.

”

For ti år siden, havde vi en fornemmelse. Nu har vi forskning, der understøtter, at det er godt for børnene at være ude og have bevidsthed om naturen.

Afdelingsleder Thomas Batting

CASE

UdeBlomstereng på legepladsen gør børnene nysgerrige på natur og naboerne glade

Risskov Dagtilbud giver børnene adgang til dyr og blomster på legepladsen. Ved at etablere en blomstereng, blomstrende hække, kvashegn af gamle juletræer, kroge med sommerfuglebuske og meget mere får børnene kendskab til naturen i det små. Det giver mere biodiversitet, livsglæde, glade naboer og børn, der lærer at passe på naturen.

2

Mad med mening

Fremtidens Grønne Borgere

Vores mål er, at børn og unge skal være fortrolige med at spise sundt og bæredygtigt, begrænse madspild og plastikforbrug. Målet er at alle skal spise mere grønt, børnene skal have erfaring med at dyrke noget spiseligt og kende de officielle kostråd.

Det pædagogiske personale er naturlige rollemodeller i forhold til de officielle kostråd og en bæredygtig madkultur.

Det vi gør:

- ▶ Der er udarbejdet undervisningsmateriale om bæredygtige madpakker til indskoling og mellemtrin og om bæredygtigt måltid til udskoling.
- ▶ Sund og bæredygtig mad er et vigtigt element i Haver til maver-forløbene som eksisterer på Natursamarbejdet. Vi ville gerne have midler til at udbrede Haver til maver-konceptet til også at kunne foregå i en lokal version på skoler og dagtilbud.

Konkret klimainsats - Nedbring madspild og plast

Aarhus Kommune vil med den Klimapolitiske Fødevarestrategi fra 2019 reducere klimaaftrykket fra mad i bl.a. dagtilbud og skoler med 25% i 2025, mens madspild skal reduceres med 33%.

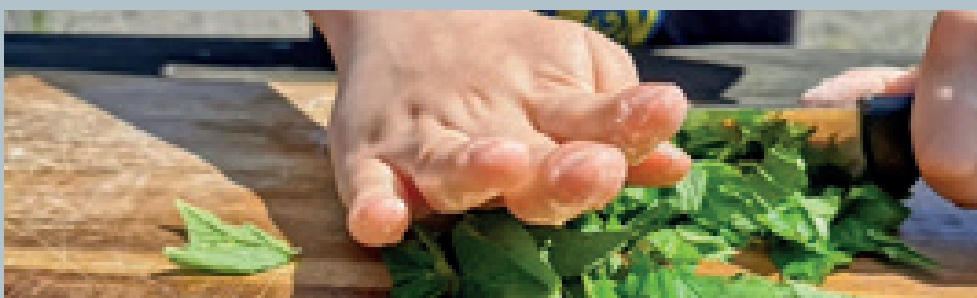
Plaststrategien 2020-25 understøtter arbejdet for at minimere unødvendig brug af plast og bedre genanvendelse af plast.

I Børn og Unge er målet, at alle børn i dagtilbud og skoler skal have adgang til forældrebetalt sund og klimavenlig mad. Vi undersøger derfor mulige løsninger i forhold til produktionskøkkener.

Der er afsat midler til at etablere køkkener, men ikke til at arbejde med grønne udfordringer som madspild, engangsemballage, transport og mere velsmagende plantebaseret mad.

Det vi gør:

- ▶ Et tværfagligt opgavefællesskab skal med afsæt i målkompaset udvikle projekt om bæredygtige køkkener og søge Aarhus Kommune Klimafond om finansiering.
- ▶ Budgettema 6 om skolemad: Her er bl.a. fokus på inddragelse af børn i madproduktion og klimavenlig transport af mad.

3

Køb klogt

Fremtidens Grønne Borgere

Børn og unge skal vide, hvordan de kan bidrage til balance i forbrug af klodens ressourcer. De kan begrænse overforbrug og formulere egne værdier om forbrug.

Det vi gør:

- ▶ Undervisningsmateriale om plast, der med case sætter fokus på tøj og tøjforbrug er klar til brug fra skoleåret 2022/23.

Konkret klimainsats

Børn og Unge samarbejder løbende med Aarhus Kommunes indkøbsafdeling om bæredygtige indkøb. Der er igangværende indsatser, men potentiale i at sætte eget fokus på fx CO₂-afgift, Genbrugsportalen og erstatninger for engangsemballage.

CASE

Unge bytter og designer tøj – bliver smarte og sparer CO₂

Unge i Midtbyklubben under UngiAarhus efterspørger muligheder for at gøre deres liv mere bæredygtigt. De vil også gerne være smarte og er optaget af tøj. Midtbyklubben tror på hverdagsaktivisme og på at aktivere de unge via deres egne interesser og ønsker. Resultatet er blandt andet et tøjbyttemarked 'Swop Hop Shop', som de unge selv har været med til at arrangere. Eventen er udviklet i samarbejde med Blå Kors og har således også fokus på social bæredygtighed og samarbejde på tværs af organisationer.

4

Tænk transport

Fremtidens Grønne Borgere - Få børn til at cykle og gå

Børn og unge skal inspireres til at bruge kroppens egen drivkraft til transport til og fra dagtilbud, skole og fritidsinteresser. Vi sætter fokus på tilfredsstillelsen ved at børnene kan selv. Og på at forstå, at der er sammenhæng mellem forskellige transportformer og virkningen både på egen sundhed og udledning af CO₂.

Det vi gør:

- ▶ I Børn og Unge er der en lang tradition for at opfordre til at børn kan transportere sig selv. Fx samarbejdet med MTM om sikre skoleveje, skolepatruljer, gåbusser, cyklistprøver mv.
- ▶ Vi arbejder med transport som del af sundhed og bevægelse. I en årlig Trivselsmåling spørger vi bl.a. ind til transport – hvordan børn/unge kommer til skole.

Konkret klimainsats - Udfasning af benzin- og dieselmotorer

Med budget 2020 besluttede Byrådet, at Aarhus Kommunes egen bilflåde senest ultimo 2025 skal være omstillet til fossilfri drift – dvs. til el eller HVO-biodiesel.

I foråret 2022 ejer afdelinger i Børn og Unge samlet 119 køretøjer, hvoraf kun fem personbiler er hybrid eller el-drevne. Dette hænger bl.a. sammen med, at de 119 køretøjer primært er varebiler og minibusser, hvor der stadig findes få el-drevne alternativer. Desuden ejes køretøjerne lokalt fx af en ungdomsklub, hvor det er vanskeligt at finansiere udskiftning af en ældre dieselbus med en ny og el-drevet.

Det vi gør:

- ▶ Børn og Unge samarbejder med Borgmesterens Afdeling om flådestyring og med at gentænke transport i arbejdstiden.
- ▶ I løbet af 2022 sættes GPS i alle køretøjer for at få data om kørselsmønstrene. Data fra GPS-enhederne kan hjælpe til at træffe beslutning om man fx kan dele eller med fordel lease fossilfri køretøjer.

5

Styr på skraldet

Fremtidens Grønne Borgere - Digitalt læringsmateriale og børnebog

Vores mål er, at børn, unge og voksne skal have viden om og samle erfaring med, hvorfor og hvordan de selv og i fællesskab kan bidrage til at minimere affaldsmængden. De skal kunne sortere og behandle deres affald med forståelse for klimabelastning, genanvendelse og genbrug af ressourcer. Ingen bruger sølvpapir i madpakker.

I forbindelse med implementering af affaldssortering understøtter PUF den pædagogiske indsats med fokus på adfærd og læring:

Det vi gør:

- ▶ Rappe-Skraldebogen har vi udviklet til børn i alderen 4-7 år og delt ud til alle børnehavebørn i Aarhus i 2021. Børnene får i bogen viden om affaldsminimering og affaldssortering.
- ▶ Alle dagtilbud har fået en Rappe-Skralde hånddukke.
- ▶ Til skolerne har vi udviklet det digitale undervisningsmateriale "For godt til at være skidt", der med styring fra læreren kan bruges på alle klassetrin. Det er et innovativt forløb som guider deltagerne til at finde løsninger på, hvordan vi minimerer og sorterer vores affald bedre.

Konkret klimainsats - Affaldssortering og mindre skrald

Aarhus Byråd har vedtaget, at alle arbejdspladser i Aarhus Kommune affaldssorterer inden sommeren 2022. I Børn og Unge implementerer skoler, dag- og fritidstilbud affaldssortering i tre faser: 1) Tilpasning af rammer til udendørs affaldsbeholdere, 2) Indkøb af indendørs skraldespande og 3) Den pædagogiske indsats.

Skoler, dag- og fritidstilbud skal i mange tilfælde ny-etablere rammerne for at skabe plads til flere affaldsbeholdere. Tilpasning kan fx bestå i at lægge fliser, brandsikre et skur eller etablere et hegn omkring affaldsbeholderne.

Vellykket implementering af affaldssortering vil bidrage positivt til den miljømæssige bundlinje, men på den korte bane betyder det omkostninger for de lokale arbejdspladser.

Det vi gør:

- ▶ Forvaltningen har gennemført infomøder, udarbejdet inspirationsmateriale og vejledt via AarhusIntra for at klæde skoler, dag- og fritidstilbud på til opgaven med at affaldssortere.

Børnene skal gøres bevidste om det affald, vi producerer, og hvordan vi håndterer det. Affaldssortering lykkes kun, hvis vi får børnene på banen.

Administrationsleder Kåre Graversen

6

Fornuftigt forbrug

Fremtidens Grønne Borgere

Børn og unge skal have viden om og erfaring med el-, vand- og varmforsyning i vores samfund igennem deres dagtilbud, skole og fritidstilbud. De lærer og erfarer, hvordan vi med ændret adfærd kan optimere vores forbrug hjemme og i dagtilbud, skoler og UngiAarhus.

Det vi gør:

- ▶ Vi arbejder for synergi mellem konkrete tiltag som solceller og energirenovering og læring og indsigt for både børn og voksne.

Konkret klimainsats - Bæredygtigt byggeri, klimarenovering og solceller

Aarhus Kommunes 5%-klimapulje giver økonomisk råderum til at sætte fokus på klimarigtigt og bæredygtigt byggeri. I Børn og Unge arbejder vi med et helhedsorienteret fokus, der favner klima, miljø, økonomi, drift og oplevet bæredygtighed.

I det fremadrettede arbejde med bæredygtigt byggeri i Børn og Unge er det i oplagt at samtænke det bæredygtige byggeri med det liv, der leves i bygningerne i endnu højere grad end hidtil. Der skal således være et større fokus på selve anvendelsen af bygninger, når nyt bæredygtigt byggeri tages i brug. Anvendelsen og brugen af bygninger har nemlig også en væsentlig indflydelse på reduktionen af CO₂.

Det vi gør:

- ▶ Alle skoler er vurderet ift. energirenovering, men flere steder er der stadig højt energiforbrug.
- ▶ 12 dagtilbudsafdelinger og 27 skoler har pt. solcelleanlæg, og flere vil gerne være med.

CASE**Solceller, batteri og læringsmiljø spiller sammen
- win, win, win**

Da Strandskolen fik solceller på taget ønskede bestyrelsen og elevrådet også at få gavn af solcellerne i undervisningen. Skolen købte derfor et batteri til at lagre strøm fra solcellerne.

Batteriet er placeret i en container sammen med en mindre undervisningsmodel, og eleverne kan gå ind i containeren og se hvordan batteriet virker i praksis. Løsningen er udviklet i samarbejde med den lokale virksomhed VisBlue.

► Se video fra Strandskolens indvielse af solcellebatteriet

Hvordan får vi den grønne omstilling til at gro?

De mange grønne indsatser i Børn og Unge opstår på forskellige måder. Overordnet ser vi på udviklingen ud fra to forskellige perspektiver. Grøn omstilling kan spire frem nedefra og rulles ud oppefra.

Grønne initiativer spirer frem og rulles ud

I Børn og Unge bæres klima- og bæredygtighedsindsatsen ofte frem af en lokal ildsjæl, der er optaget af den grønne dagsorden. Ildsjæle, der både har kompetencer og mod til at sætte indsatser i gang. Det kan være pædagogen som laver insekthoteller med børnehavebørnene, skolelæreren der udvikler undervisningsmateriale om solceller og vedvarende energi eller klubpædagogen, som arrangerer genbrugswerkshop eller bygger en affaldsstation med de unge.

Det lokale initiativ kan også være en dagtilbudsafdeling, skole eller klub, der gennem bevidst ledelsesindsats lykkes med at gøre bæredygtighed til en del af afdelingens fælles DNA. I begge tilfælde vokser den grønne omstilling nedefra.

Andre tiltag er initieret af centrale beslutninger – politiske eller organisatoriske. Eksempler på indsatser i Børn og Unge, der kommer oppefra, er affaldssortering, omlægning til fossilfri transport og reduktion af madspild.

Spiren er elsket lokalt men har svært ved at sprede sig

Der er fordele og ulemper, både når vi ser på indsatser, der spirer frem nedefra i organisationen og indsatser, der rulles ud som fx fælles kommunale indsatser. Fordele ved lokalt forankrede indsatser er, at de ofte er tæt på kerneopgaven. Det miljømæssige fokus giver mening for initiativtagerne og en oplevelse af autonomi.

Hvor indsatserne udspringer af lokale initiativer, er systematik og udbredelse til hele Børn og Unge en særlig udfordring. Der skal arbejdes med, hvordan vi får de gode initiativer til at sprede sig som ringe i vandet. Hvordan ildsjælene får mulighed for at inspirere og motivere andre, så grøn udvikling bevæger sig fra det lokale til fælles kunnen og erfaring.

”

Det er en udfordring, hvornår vi går fra 'spændende bottom-up modeller' til 'nu er det måden, vi gør det på'?

Direktør Martin Østergaard Christensen

Udrulning dækker bredt, men kræver næring for at slå rod

Med indsætter, der rulles bredt ud som en fælles opgave, er der mulighed for at gennemføre en koordineret indsats, som forankres på tværs af organisationen. Den brede forankring er afgørende for, at Børn og Unge vil bidrage til at realisere de ambitiøse klimamål for Aarhus Kommune.

Men der er langt fra en strategisk beslutning til vellykket implementering. De lokale arbejdspladser oplever, at krav om grøn omstilling konkurrerer med andre prioriteter og forandringsprocesser. Derfor kan miljømæssig udvikling komme i konflikt med arbejdspladsens økonomiske eller sociale udvikling.

Børn og Unge mangler stadig viden om og erfaringer med, hvordan klima og bæredygtighed forankres bredt i organisationen og bliver en del af kerneopgaven. Der er behov for at opbygge kompetencer lokalt, styrke videndeling og sætte strategisk fokus på området.

STRATEGISK INDSATS

Undersøgelse af status på grøn omstilling

I 2022 gennemføres undersøgelsen "Fælles om en bæredygtig fremtid". Undersøgelsen skal give status på den grønne omstilling i Børn og Unge, og give os viden om, hvordan vi får omstillingen til at gro.

Output fra projektet er blandt andet at pege på et katalog af indsatsområder, hvor Børn og Unge kan bidrage til grøn omstilling – både i relation til CO₂-reduktion og til Fremtidens Grønne Borgere. Desuden udvikles et dialogværktøj om børns forståelse af klima og bæredygtighed.

(Aarhus Kommunes Klimafond har bevilliget 490.000 kr. til projektet)

Udfordringer for grøn omstilling i Børn og Unge

Direktørgruppen har sammen med Strategisk Ledelsesforum og Byrådet udpeget klima og bæredygtighed som et af syv vigtige vilde problemer i Aarhus. Et vildt problem er kendetegnet ved at være svært at afgrænse og umuligt at løse alene og med velkendte metoder.

Når vi skal løse den grønne omstilling, skal vi derfor være nysgerrige og have blik for den kontekst, hvor vi ønsker at skabe forandringer. Det kræver partnerskaber på tværs, lange tidshorisonter og mod til at prøve, fejle, lære og prøve igen.

En række udfordringer for den grønne omstilling i Børn og Unge kan kategoriseres under fire overskrifter:

At prioritere den grønne omstilling

Hvis vi skal i mål med den grønne omstilling, vil det i mange sammenhænge være nødvendigt at prioritere mellem miljømæssig og økonomisk bæredygtighed. Klima koster. Et eksempel er affaldssortering, hvor alle adresser skal sortere for at nedbringe mængden af restaffald. Det øger den miljømæssige bæredygtighed. Men det koster at købe skraldespande og bygge rammer for affaldsbeholdere – penge, som skal prioriteres fra andre indsatser.

Det er en udfordring for grøn omstilling i Børn og Unge, hvis ansvaret for at prioritere området alene ligger lokalt. Det skal ikke være den enkelte medarbejder eller den enkelte afdeling, som står alene med ansvaret for at nå i mål med bæredygtig omstilling.

Børn og Unge er stadig på vej i forhold til at skabe fælles rammer og central afklaring, der gør det oplagt at tage grønne valg lokalt.

”

Vi er nødt til at ændre noget – det må også godt gøre lidt ondt

Skoleleder Inge Pedersen

At koble CO₂-reduktion til kerneopgaven

Aarhus Kommune har en målsætning at være CO₂-neutral i 2030. Denne målsætning har Børn og Unge en vigtig aktie i, da vi med mange bygninger og medarbejdere er afsender for en stor del af CO₂-udledningen i Aarhus Kommune. Energiforbrug i bygninger, madproduktion og affald er konkrete områder, hvor vi kan nedbringe udledning af CO₂.

For at vi sammen lykkes med den grønne omstilling, er det nødvendigt at inddrage børnene og koble klimaindsatserne til den pædagogiske opgave. Vi skal have børnene og de unge med. Klima og bæredygtighed er en nødvendig del af dannelsen hos børn og unge, som skal begå sig i fremtidens samfund. Og på et arbejdsmarked som i stigende grad efterspørger kompetencer inden for bæredygtighed.

Men der er mange konkurrerende dagsordener i Børn og Unge. Derfor skal det gøres nemmere for dagtilbudsafdelinger, skoler og UngiAarhus at engagere børnene i bæredygtighed og klima.

At opbygge nødvendig viden og kompetence

Aarhus Kommune gennemførte i efteråret 2021 en nulpunktsmåling for at kortlægge medarbejdere og lederes viden, motivation og adfærd i forhold til bæredygtighed og klima. 1.735 ledere og medarbejdere på tværs af magistratsafdelingerne besvarede spørgeskemaet. Målingen viser blandt andet, at 89% af ansatte i Børn og Unge værdsætter målet om at nå CO₂-neutralitet i 2030, men at kun 19% ved (i høj grad), hvordan de i deres arbejde kan bidrage til at nå målet.

Nulpunktsmålingen viser, at der generelt set mangler viden og kompetence i form af 1) basal informationsviden om 2030-målet, 2) viden om afgrænset 2030-målsrelevant adfærd og 3) kompetence til at integrere grøn omstilling i kerneopgaven.

Det kalder på handling til centralt fra at hjælpe, skubbe på og bakke op om lokale tiltag.

At udbrede og forankre lokale erfaringer

De mange lokale initiativer og indsatser giver stor mangfoldighed i den måde, vi arbejder med klima og bæredygtighed på i Børn og Unge. Fordelene er blandt andet, at indsatserne er agile og kan tilpasses lokale behov. Når initiativet kommer fra lokale ildsjæle, vil indsatsen også være tæt på kerneopgaven og den kultur, der kendetegner den enkelte afdeling. Udfordringer ved de indsatser, der spirer nedefra, er blandt andet, at indsatsen er afhængig af enkeltpersoner og derfor bliver sårbare.

En anden udfordring ved indsatser, der spirer nedefra, er deling af erfaringer. I forhold til grøn omstilling står vi stadig over for uudforsket land, og derfor er det afgørende, at vi arbejder med at dele mulige løsninger og gode erfaringer.

Der eksperimenteres med at udbrede de lokale erfaringer gennem netværk, fortællinger og gennem etablerede mødefora. Men det er stadig punktvis indsats, og vi mangler viden om, hvordan vi både ledelsesmæssigt og organisatorisk bedst understøtter den grønne omstilling.

CASE

Pædagoger deler erfaringer, så flere børn får naturoplevelser

Langenæs Dagtilbud arbejder med at skabe en naturprofil, hvor børnene får en håndgribelig forståelse for naturen. Børnene laver fx dyr i ler, når de har oplevet dem live. Initiativerne er båret af medarbejdere, som har engagement i klima og bæredygtighed.

For at dele og udbrede erfaringer tager ildsjæle på besøg til andre afdelinger og fortæller om dyr og natur. Udfordringen er, at grøn omstilling er et blandt mange fokusområder – derfor skal det være lettere at engagere børnene i natur og bæredygtighed.

CASE

Den grønne festival – børn gør en forskel

Syv skoleledere har på eget initiativ dannet et netværk for bæredygtighed i børnehøjde. Netværket af skoleledere, lærere og børn fra elevrådene er med støtte fra Aarhus Kommunes Klimafond i gang med at planlægge et børnetopmøde om klima og bæredygtighed. "Den grønne festival" skal afholdes på Dokki i efteråret 2022. De syv skoler eksperimenterer med, hvordan de kan arbejde med reel børneinddragelse, og hvordan de kan motivere børn og unge til at arbejde for grøn omstilling.

(Klimafonden har bevilliget 375.000 kr. til projektet "CO₂-reduktion i børnehøjde")

Rammer for klima og bæredygtighed i Børn og Unge

På tværs af magistratsafdelinger i Aarhus Kommune og specifikt i Børn og Unge arbejdes der med klima og bæredygtighed ud fra kommunale og nationale politikker og strategier.

- ▶ **Klimastrategi 2030 (gogreenwithaarhus.dk)**
- ▶ **Klimahandlingsplan 2021-2024 (gogreenwithaarhus.dk)**
- ▶ **Plaststrategi Aarhus Kommune (e-pages.dk)**
- ▶ **Grøn transportplan, Fase 2 (aarhus.dk)**

Pædagogiske og didaktiske rammer for dagtilbud og skoler

På det pædagogiske område er der beskrevet mål for arbejdet med bæredygtighed for dagtilbud i de styrkede læreplanstemaer.

Uddrag fra læreplanstema Natur, udeliv og science: "Læringsmiljøet må derfor give børn mulighed for at overveje deres eget samspil med naturen og naturens ressourcer. Bæredygtighed handler også om at konstruere, genanvende og reparere ved hjælp af forskellige redskaber, teknikker og materialer, naturlige såvel som menneskeskabte".

- ▶ **Natur, udeliv og science.pdf (emu.dk)**

Bæredygtighed er nævnt i folkeskolens formål, ligesom der i nogle fag er krav om, at eleverne skal lære om og opbygge handlekompetencer indenfor bæredygtighed.

Uddrag fra folkeskolens formål §1: "... bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen..."

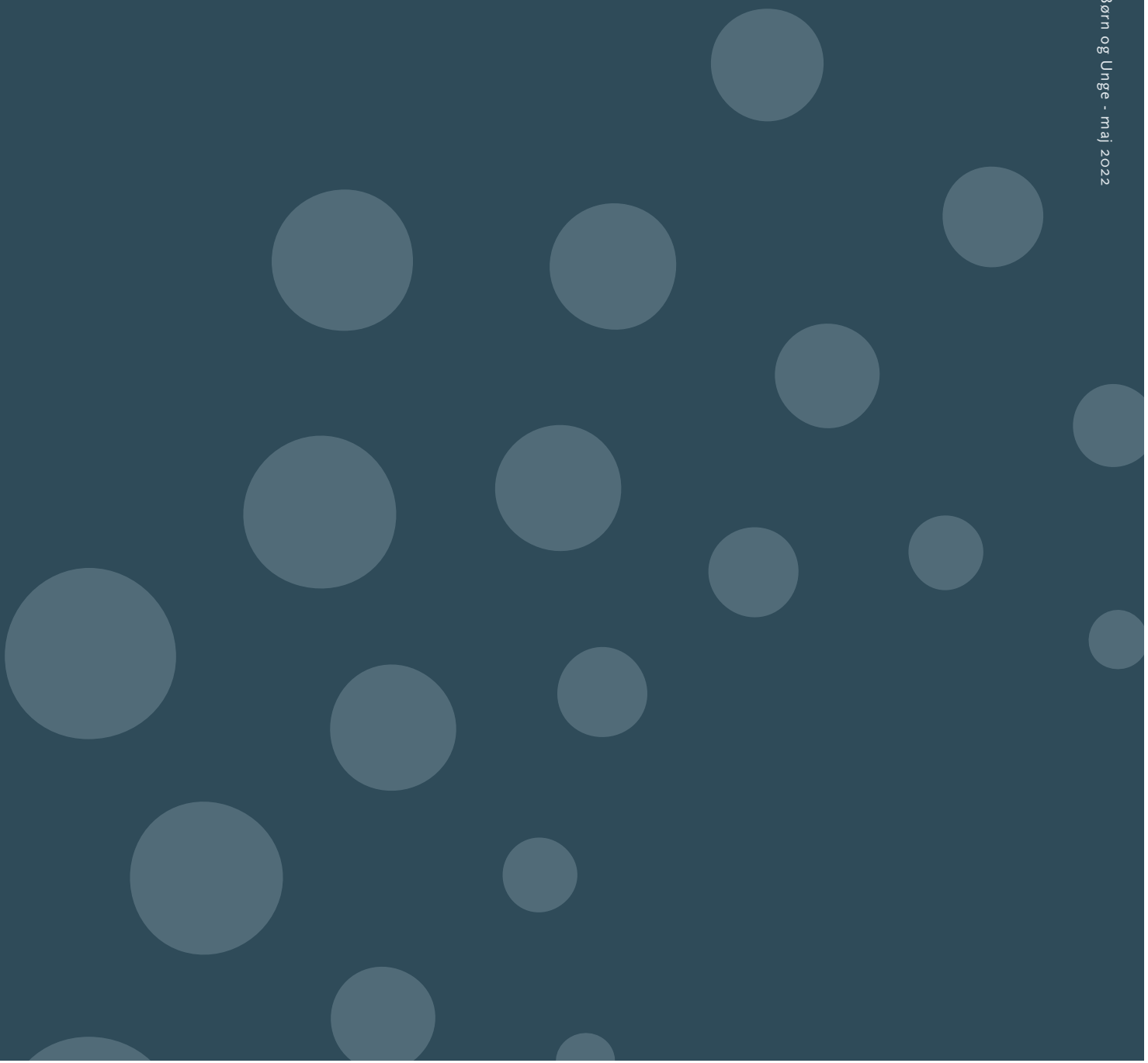
- ▶ **Folkeskolens formål | Børne- og Undervisningsministeriet (uvm.dk)**

Uddrag fra Fælles Mål i natur/teknologi: "Eleverne skal udvikle forståelse af samspillet mellem menneske og natur i deres eget og fremmede samfund samt ansvarlighed over for miljøet som baggrund for engagement og handling i forhold til en bæredygtig udvikling".

- ▶ **GSK_FællesMål_Naturteknologi.pdf (emu.dk)**

Læs mere om Børn og Unges pædagogiske og didaktiske arbejde med klima, bæredygtighed og grøn omstilling på hjemmesiden DetViGør:

- ▶ **Bæredygtighed og klima i børnehøjde (aarhus.dk)**

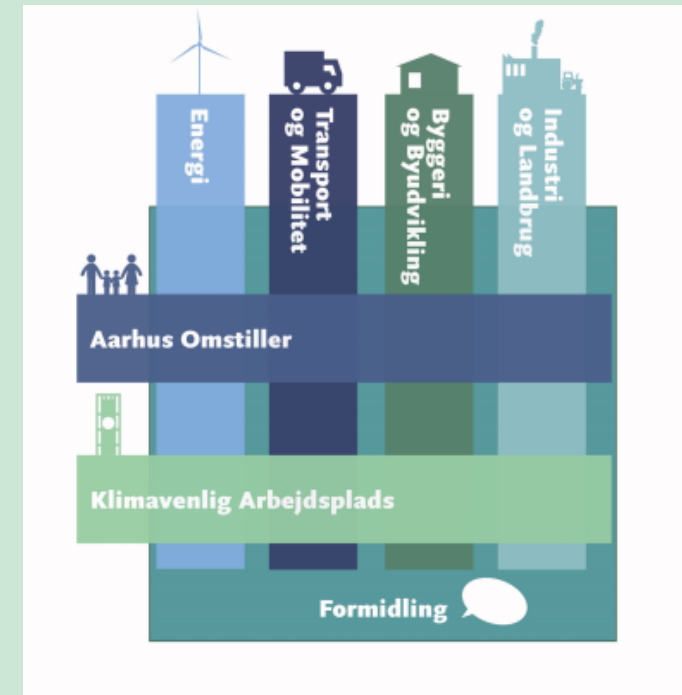
Klima og bæredygtighed

Grøn omstilling i Børn og Unge

De fælles mål

- Vi skal som kommune og bysamfund være **CO₂-neutrale i 2030**
- Aarhus vil have de mest **klimavenlige og -kompetente borgere** i Danmark
– ikke alene medarbejdere i kommunen
- Indsatsen forankres **tæt på driften**.

Fremtidens grønne borgere

Med fokus på børn og unges hverdag arbejder Fremtidens Grønne Borgere med seks temaer

- Nysgerrig på naturen
- Mad med mening
- Køb klogt
- Fornuftigt forbrug
- Tænk transport
- Styr på Skraldet

Udfordringer

- At prioritere den grønne omstilling – klima koster
- At koble CO₂-reduktion til kerneopgaven
- At opbygge nødvendig viden og kompetence
- At udbrede og forankre lokale erfaringer

*” I skolen lærer vi rigtig meget om klima,
men vi får ikke at vide, hvad vi skal gøre.
Vi ser bare film om, hvor forfærdeligt det er,
men ikke, hvad man skal gøre ved det.”
(pige, udskoling)*

CASE

- Ved Morten Holck Jørgensen, Strandskolen

Den ideelle case

- Solceller sparer CO₂
  - Elever får grøn omstilling i hænderne
  - Vi lykkes gennem modige voksne og samarbejde på tværs
-
- Hvordan går vi fra pilot til storskala?

Beslutningsmemo

25. maj 2022
Side 1 af 2

Emne **Forslag til budgettema 10: Klima og bæredygtighed**
Til Rådmandsmødet i Børn og Unge

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat punktet "Forslag til budgettema 10 om klima og bæredygtighed" på dagsorden på rådmandsmødet den 31. maj 2022 med henblik på, at forslaget drøftes og kvalificeres. De foreslåede indsatser kan bidrage til at fremme viden og handlekompetencer om grøn omstilling og bæredygtig adfærd hos børn og unge og de professionelle voksne i dagtilbud, skoler og UngiAarhus.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Deltagerne på rådmandsmødet bedes drøfte og kvalificere forslaget, som har titlen "Lokal forankring af Fremtidens grønne borgere i Børn og Unge". Se afsnit 6 med beskrivelse af kontekst for drøftelsen.

Forslaget indeholder tre indsatser:

- 1) Lokal forankring af Fremtiden grønne borgere
- 2) Grøn omstilling-task force
- 3) Læremidler til den grønne omstilling

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Forslaget understøtter Aarhus Kommunes klimamål og fortællingen "En del af løsningen" og bidrager til at udvikle den grønne omstilling, som Aarhus Byråd har defineret som et af de vilde problemer i Aarhus Kommune.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

De tre indsatser i forslag til budgettema 10 om klima og bæredygtighed indeholder indsatser for i alt 5,4 mio. kroner.

5. Videre proces og kommunikation

Introduktion til Børn og Unge-udvalget om klima og bæredygtighed behandles parallelt med dette forslag til budgettema om klima og bæredygtighed på samme møder.

Kommende møder:

15. juni 2022: Børn og Unge-udvalget

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Skole

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 29 20 99 44
Direkte telefon: 51 57 55 64

Direkte e-mail:
adr@aarhus.dk

Sag: 22/033044-4
Sagsbehandler:
Anne Dissing Rasmussen

6. Kontekst for drøftelsen

25. maj 2022
Side 2 af 2

- Skoleleder: "Vi skal turde holde op med at sige, at den grønne omstilling ikke må kunne mærkes. Det ville hjælpe os, hvis nogen ville tage de nødvendige og gennemgribende beslutninger og stille krav om, hvad vi alle sammen skal".
- Vi har en kultur, hvor vi er gode til at fortælle de positive historier. Vi skal passe på, at vi ikke kommer til at 'green washe' den grønne omstilling i Børn og Unge – altså at vi taler meget om grøn omstilling uden at handle (eller forventer den grønne omstilling spirer af sig selv nedefra).
- Fremtidens grønne borgere og de syv skolelederes netværk for bæredygtighed i børnehøjde er eksempler på cases, der i organisationen tillægges stor vægt – det er som om organisationen sætter sin lid til at de syv ledes fremragende initiativ, få medarbejdere i PUF og lokale ildsjæle kan løfte den grønne omstilling alene. Hvis man tror det, har man ikke forstået hvor omfattende grøn omstilling er for vores måde at tænke og handle på i alle hverdagens gøremål.
- Budskab fra skoleleder: "Hvis vi skal vente på, at den grønne omstilling skal spire nedefra, så kommer I til at skulle være tålmodige".
- Der er brug for, at den grønne omstilling tænkes systematisk ind i både driften og i kerneopgaven.

Børn og Unge, den 25. maj 2022,

Kontaktpersoner: Anne Dissing Rasmussen, Pædagogik, Undervisning og Fritid

Dato for udvalgsbehandling: Den 15. juni 2022

Lokal forankring af Fremtidens grønne borgere i Børn og Unge

Hvorfor fremsendes budgettemaet?:

Aarhus Kommune har et ambitiøst klimamål om at være CO₂-neutrale i 2030. Børn og unge i dagtilbud, skoler og UngiAarhus er vigtige aktører i at nå klimamålet, da de er fremtidens grønne borgere. Forslaget herunder bygger på Aarhus Kommunes grundfortælling 'En del af løsningen', klimaplanens delprogrammer Aarhus Omstiller om læring og dannelse om grøn omstilling og Klimavenlig Arbejdsplads, som kommer til at stå for et generelt kapacitetsløft af de 16.000 ansatte i Børn og Unge.

Den brændende platform, som danner baggrunden for forslaget her, er den aktuelle klima-, biodiversitets- og ressourcekrise, som i mange år har været undervejs, men som vi først nu forstår og ser de langsigtede konsekvenser af. Det er nødvendigt, at børnene og de unge får viden om sammenhænge og forstår, hvordan de kan trives og have et godt liv uden, at det sker på klodens bekostning. Der skal nye former for fællesskaber og fokus på grundlæggende værdier til for at styrke den grønne omstilling. Børn lærer i høj grad ved at aflæse deres omgivelser og det er derfor vigtigt, at de professionelle voksne i dagtilbud, skoler og UngiAarhus stå sammen om at være stærke rollemodeller for gode bæredygtige liv.

En nulpunktsmåling i Børn og Unge og Borgerbarometret for Aarhus Kommunes Klimaplan viser, at der i Aarhus Kommune er rigtig mange, der gerne vil bidrage til den grønne omstilling, men ikke ved, hvordan de skal agere. Samtidigt flourer ildsjæle og ambassadører, som lokalt udfolder deres erfaringer og ekspertise inden for klima og bæredygtighed. Der er brug for en langsigtet løsning - et mere bæredygtigt mindset opnået via læring og dannelse hos børnene og de unge.

Fælles for forslagene herunder gælder, at de er tænkt med Aarhuskompasset som forståelsesramme. Det er gennem det lokale engagement, at fremskridtet for den grønne omstilling og bæredygtige løsninger opstår. Ved at være oprigtigt nysgerrig på børnenes og de professionelle perspektiver på fremtidens bæredygtige samfund, kan der skabes fælles billeder på, hvordan den grønne omstilling systematisk bliver integreret i driften og kerneopgaven i Børn og Unge.

Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?:

Grøn omstilling skal være en integreret del af kerneopgaven om at styrke børn og unges trivsel, læring og udvikling. Grøn omstilling skal masseres ind i hverdagens opgaver og gøremål, så det ikke kun bliver et isoleret pædagogisk indsats- eller driftsområde, men noget der tænkes ind i det pædagogiske arbejde med læreplanstemaer, fælles mål og aktiviteter i dagtilbud, skoler og UngiAarhus. Børnene og de unge skal involveres i at finde løsninger fx via demokratiske organer som børneråd/elevråd og via problembaseret læring/projekter. Børn og unge kan skabe forandring gennem hverdagsaktivisme, når vi understøtter det pædagogisk og fagligt. Grøn omstilling skal gøres mulig, så motivationen for at bidrage til omstillingen aktiveres indefra. Dette skal gøres ved både at stimulere og kaste lys på de indsatser og aktiviteter, som vokser nedefra og skabe rammer og fælles ambitiøse forventninger oppefra.

Hvilke løsningsmuligheder er der?:

Store forandringer skabes med små skridt. Det er vigtigt for motivationen til at handle, at det opleves, at vi kan gøre en forskel i praksis.

1: Lokal forankring af Fremtidens grønne borgere: For at stimulere, at den grønne omstilling får gode vilkår for at spire tæt på praksis, udbydes en 'grøn initiativpulje' til dagtilbud, skoler og UngiAarhus. Der lægges op til, at en del af den grønne initiativpulje i skoler og fritidscentre allokeres til deltagerbudgetter, hvor børn og unge inddrages i udmøntning af midlerne. Formålet med puljen er at styrke den lokale forankring af de seks handlingsspor i Fremtidens grønne borgere. De seks spor er: 1) Nysgerrig på naturen, 2) Mad med mening, 3) Køb klogt, 4) Fornuftigt forbrug, 5) Tænk transport og 6) Styr på skraldet. Puljen fordeles til dagtilbud, skoler og UngiAarhus fritidscentre, som melder sig parat til at arbejde med at styrke den grønne omstilling i børnene og de unges hverdag. Der skal være let adgang til at få en 'grøn pose penge', så dagtilbud, skoler og UngiAarhus skal ikke på forhånd beskrive deres veje til grøn omstilling. Til gengæld forpligter de

Børn og Unge, den 25. maj 2022,

Kontaktpersoner: Anne Dissing Rasmussen, Pædagogik, Undervisning og Fritid

Dato for udvalgsbehandling: Den 15. juni 2022

sig til løbende via netværksaktiviteter og efterfølgende i en portal at dele viden deres erfaringer med udvikling og forankring om hvordan, den grøn omstilling meningsfuldt kan kobles til kerneopgaven. På den vis katalyseres det lokale initiativ til grøn omstilling og videndeling via et styrket spillerum til ildsjæle, gode ideer, fælles ejerskab og lokale partnerskaber (fx forældre, foreninger, NGO'er eller virksomheder). Metoden foreslås med afsæt i Aarhus-kompasset og tanken om, at en grøn omstilling, der spirer nedefra, er den virkelige og bæredygtige løsning på den lange bane. Puljen følger en 3-årig cyklus, så alle dagtilbudsafdelinger, skoler og UngiAarhus fritidscentre over en 3-årig periode får mulighed for én gang at få tilskud på hhv. 10.000 kr. (pr. dagtilbudsafdeling), 50.000 kr. (pr. skole) og 50.000 kr. (pr. UngiAarhus fritidscenter). Der afsættes endvidere 150.000 kr. til netværksaktiviteter og udvikling af en videndelingsportal.

2: Grøn omstilling-task force: Med inspiration fra "De 32" (didaktiske vejledere i digitale læreprocesser) oprettes der et task force, der understøtter den grønne omstilling i dagtilbud, skoler og UngiAarhus via praksisnær kompetenceudvikling af det pædagogiske personale. Grøn omstilling-task force vil medvirke til videndeling om praksiserfaringer, som kan styrke de voksnes profil som bæredygtige rollemodeller og give børnene/fremtidens grønne borgere et grønnere mindset og handlekompetence til at træffe mere bæredygtige valg i hverdagen. En del af investeringen i et grøn omstilling-task force kan forventes hentet hjem igen ved forbrugsbesparelser på grund af ændret adfærd blandt børn, unge og voksne i dagtilbud, skoler og UngiAarhus fritidscentre. Indsatsen supplerer og koordineres med det kapacitetsløft, som initieres af Borgmesterens Afdeling under klimaplanens tema Klimavenlig Arbejdsplads. Grøn omstillings-task force etableres med 5 pædagoger fra dagtilbud, 5 lærere og 5 pædagoger fra folkeskolen og 5 UngiAarhus-medarbejdere, som hver frikøbes en dag ugentlig. De frikøbte pædagogiske medarbejdere skaldels mødes og dele/udvikle løsninger og dels tilbyde aktionslæring/praksisnær kompetenceudvikling ude i dagtilbud, på skoler og i UngiAarhus fritidscentre. Der lægges op til samskabelse med byens grønne ULF-aktører, NGO'er, foreninger og virksomheder. Det faglige fokus for den grønne omstilling vil tage afsæt i de seks handlingsspor defineret i det pædagogiske projekt Fremtidens grønne borgere: 1) Nysgerrig på naturen, 2) Mad med mening, 3) Køb klogt, 4) Fornuftigt forbrug, 5) Tænk transport og 6) Styr på skraldet.

3. Læremidler til den grønne omstilling - Udvikling og fokus på tilgængelighed

Når en skole får solceller på taget, skal det gøres nemmere for lærerne at vælge at lave et undervisningsforløb om solenergi, hvor eleverne eksperimenterer, får egne erfaringer med vedvarende energi og bruger lokale data fra skolens eget solcelleanlæg. I dagtilbud kan et læringsforløb om affaldssortering medvirke til, at børnene (og deres forældre) får et ændret mindset om affald og ressourcer, så de producerer mindre affald og bliver bedre til at genbruge. Udvikling og profilering af eksisterende læremidler til de seks handlingsspor i Fremtidens grønne borgere skal synliggøre og engagere børn og unge i lokale løsninger som fx energi-renovering af bygninger, affaldssortering og upcycling. Læringsmaterialer, der understøtter viden om og motiverer til, at vi alle træffer mere bæredygtige valg i hverdagen, skal udvikles i partnerskaber mellem Børn og Unge og virksomheder, kulturaktører og foreninger koordineret af bl.a. ULF i Aarhus og Center for Læring. Center for Lærings grønne profil skal styrkes, og kompetencer til at understøtte læring og handlekompetencer inden for grøn omstilling, skal løbende udvikles. Center for Læring skal tilbyde udlån af materialekasser og demomodeller af fx solceller og andet pædagogisk materiale, som giver børn mulighed for at få egne erfaringer og eksperimenterer med pædagogiske og teknologiske grønne løsninger.

Hvilke ressourcer er der behov for?:

Skaleringsmuligheder: Spor 3 læremidler til den grønne omstilling kan igangsættes senere.

(2022-priser i 1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026
1. Næring til lokal udvikling, forankring og videndeling - initiativpulje	2.400	2.400	2.400	2.400
2. Voksne rollemodeller via grøn omstilling task force	2.300	2.300	2.300	2.300
3. Læremidler til den grønne omstilling - udvikling og fokus på tilgængelighed	700	700	700	700
I alt	5.400	5.400	5.400	5.400

Beslutningsmemo

24. maj 2022
Side 1 af 3

Emne **Politiske retninger i budgettet**
Til Rådmandsmøde d. 31/5 2022

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil har sat forslaget på dagsorden, med henblik på at rådmanden kvalificerer forslag til politiske retninger i budgettet i Børn og Ungeudvalget. Der er mulighed for justering og endelig godkendelse på rådmandsmødet d. 8. juni forud for udvalgsrådet d. 15. juni.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles:

- at rådmanden kvalificerer og eventuelt godkender forslagene til politiske retninger i budgettet

2.1. Baggrund

Med vedtagelsen af Aarhuskompasset og beslutningen om, at der fremadrettet skal formuleres politiske retninger (tidligere kaldet pejlemærker) i budgettet, skal hver magistratsafdeling tilrettelægge en proces for udarbejdelsen af disse. Rådmanden fastsætter de politiske retninger for budgettet i et samspil med udvalget, der minimum inddrages to gange i udarbejdelsen.

På rådmandsmøde d. 8. marts 2022 blev der truffet beslutning om den videre proces for arbejdet med politiske retninger i budgettet i Børn og Unge. De politiske retninger skal drøftes i Børn og Unge-udvalget to gange, hvoraf den første skal have karakter af en åben drøftelse om temaer og mulige tilgange til opfølgning mens den anden er en kommentering af endelige formuleringer. Det blev samtidig besluttet, at der arbejdes ud fra et ønske om at ende med 3-5 pejlemærker, der skal kobles tæt til rådmandens pejlemærker, øvrige indsatser i MBU og Aarhuskompasset.

2.2 Udvalgets kommentarer på møde d. 18. maj. 2022

På første drøftelse i udvalget var der lagt op til en drøftelse af, hvilke temaer udvalget er interesseret i, og hvordan de ønsker at kunne følge dem.

Udvalget nævnte følgende temaer som kunne lægge grund for en politisk retning i budgettet:

- Glade børn
- Forældretilfredshed
- Selvværd
- Mental sundhed

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 89 40 37 77
Direkte telefon: 41 87 44 51

Direkte e-mail:
lodo@aarhus.dk

Sag: 22/028450-4
Sagsbehandler:
Louise Dam Overballe
Rikke Slot

- Seksuel sundhed
- Køn
- Tidlig indsats
- Integration og chanceulighed
- Rekruttering og fastholdelse af medarbejdere

24. maj 2022
Side 2 af 3

Derudover var der i udvalgets drøftelse fokus på, at det er vigtigere at vi som organisation rykker os i den rigtige retning, end at vi blot måler noget vi kan ændre på den korte bane. Derudover skal der være en opmærksomhed på, at nye mål eller opgørelser kan afføde nye opgaver lokalt.

På udvalgs møde d. 15. juni forventes det, at vi præsenterer færdige udkast til politiske retninger i budgettet til kommentering.

2.3 Forslag til formuleringer af politiske retninger i budgettet

Vi foreslår at fremsætte tre gennemgående og langsigtede politiske retninger. De tre forslag er i tæt sammenhæng med de perspektiver fra børn, unge og forældre, der er fremkommet i processen med fornyelse af børne- og ungepolitikken.

To af retningerne er udtryk såkaldte vilde problemer, som kræver visions-tænkning, er uden specifikt endemål, men med behov for et kontinuerligt og tværfagligt fokus for at sikre en udvikling i den rigtige retning.

Det tredje emne er et mere kortsigtet mål, der bl.a. baserer sig på indsigterne fra analysen af bredere børnefællesskaber. Her udtrykte forældrene stærke ønsker om en mere sammenhængende og koordineret indsats på tværs af Aarhus Kommune, hvilket også er i tråd med tænkningen i Aarhuskompasset. Vi er pt i dialog med MSB ift. om dette kan være et tværgående pejlemærke, evt. inspireret af MSB's arbejde med "relationel familierådgivning".

Forslag til de tre politiske retninger:

1. Alle børn og unge skal opleve bedre mental sundhed
2. Flere børn og unge skal trives i fællesskabet på den lokale folkeskole
3. Forældre, børn og unge skal opleve mere sammenhængende forløb på tværs af kommunens forskellige tilbud

Der er mulighed for at udvalget kan supplere med to mere konkrete politiske retninger, hvis der er noget, som de ønsker i særlig grad at sætte fokus på. Der kan der eventuelt kigges til emnerne ovenfor. Dette kan gøres i år eller ved næste års opfølgning.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Som en konsekvens af byrådets vedtagelse af Aarhuskompasset som Aarhus Kommunes nye forståelsesramme d. 28. april 2021, er det besluttet, at de traditionelle budgetmål i budgettet for de enkelte magistratsafdelinger skal erstattes af politiske retninger.

24. maj 2022
Side 3 af 3

Børn og Unges oplæg til den politiske retning for budgettet skal hvile på fem bredt formulerede principper, der beskriver de overordnede rammer for, hvordan der sættes politisk retning for budgetterne fra år til år:

1. Skabe politisk rum til refleksioner over udfordringer på området
2. Gøre det muligt at sætte politisk retning på både kort og lang sigt
3. Forholde sig aktivt til, hvordan og på hvad der skal følges op – så politikerne bliver i stand til at sætte ny politisk retning
4. Skabe læring frem for kun at måle
5. Forholde sig til allerede eksisterende politikker og strategier, f.eks. Aarhusmålene

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

-

5. Videre proces og kommunikation

Tilretning på baggrund af kommentarer fra rådmandsmødet og endelig godkendelse på rådmandsmøde d. 8. juni.

Anden drøftelse i udvalget af de politiske retninger i budgettet er dagsordenssat d. 15. juni 2022. Her planlægges det at fremlægge et færdigt bud på formuleringer af politiske retninger til udvalgets kommentering.